

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 26 (549)

Fredagen den 1 juli 1898.

11:te årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösn:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påtörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Charlotte von Schéele.

Kjellbergsskolan i Göteborg! Man blef glad, bara man kom in i de luftiga salarna med de blå- och hvitsippsfärgade tapeterna och de små vänliga draperierna öfver fönstren. Trefnaden tittade fram ur alla vinklar och vrår, och en varm och oegennyttig anda svepte in en som i en kärleksfull famn.

Och kunde det väl vara på annat sätt?

Bland alla sina medsystrar är ju Kjellbergsskolan ett söndagsbarn, födt i en välsignad stund, fostradt i kärlek för sitt nobla värf: att gifmildt så ut vetande utan anspråk på penningevederlag — samt i decennier buret på händerna af kapitalstarka, varmhjärtade och offervilliga ättlingar och vänner till den ädle stiftaren. Däraf glädjen och tacksamheten hos lärjungarna och deras föräldrar samt känslan af trygg själfständighet hos lärare och lärarinnor.

Och nu hafva blida makter åt Kjellbergsskolan redt ett nytt, ännu präktigare bo... Med skilsmässan från det gamla mängdes det vemodfulla afskedet från en af skolans mest värderade krafter, musiklärarinnan fröken *Charlotte von Schéele*, som i dagarna firat sitt tjugufemårsjubileum vid läroverket och samtidigt för alltid lämnat sin befattning vid detsamma. Vida har det sports, huru hedrad hon vid detta tillfälle blifvit, och vida må det spörjas, genom hvilket dagsverke hon gjort sig värd denna heder.

Värmländska, Filipstadsbarn, yngsta dottern till den framstående, om Värmland så högt förtjänte bergmästaren och öfverintendenten Franz von Schéele och hans lika-

ledes rikt begåfvade maka, Elisabeth Lundqvist, uppväxte Charlotte von Schéele, född den 17 augusti 1840, jämte många syskon i den gamla bergmästaregården å Daglösens soliga strand. I hemmet, med äkta värmländskt kynne, prägladt af gudsfruktan och enkla, gammaldags seder, af prydlighet och flit, gästfrihet och välvilja, danades den unga flickan med sorgfälligt ömhet till att gå ut i lifvet och skaffa sig en gagnande verksamhet. Sin skolbildning erhöi hon dels i hemorten, dels i Gefle och i Kamphska pensionen i Karlstad.

Vid 18 års ålder sändes Charlotte von Schéele till hufvudstaden för att fullborda sina studier. Redan tidigt hade hon visat utpräglad håg för musik. Nu fick hon obehindradt följa sin kallelse, sökte och vann inträde i Musikaliska akademien samt gjorde sig där bemärkt såväl genom sin ovanligt vackra röst som genom sitt grundliga och energiska arbete. Bland hennes lärare må nämnas professorerna W. Bauck och van Boom samt Ludvig Norman och Herman Behrens.

För att få spela orgel i akademien, hvars stadgar medgafvo undervisning i detta ämne blott åt manliga elever, måste fröken von Schéele begära kunglig dispens, som åt henne utverkades genom dåvarande hertigen af Östergötland, nu konung Oscar. Att vara ensam bland alla dessa ynglingar, som nog tyckte, att hon ingrep i deras rätt genom att slå in på en hittills uteslutande för män reserverad bana, var, efter hvad hon själf berättat, långt ifrån roligt, synnerligast som de manliga kamraternas uppfattning delades af läraren.

Ett ord utan gärning är som en sky utan regn och som en osträngad bäge.

A. Oehlschläger.

Men snart hade hon genom sitt stilla och allvarliga sätt tillvunnit sig allas aktning, och i och med detsamma upphörde alla obehag.

År 1862 aflade Charlotte von Schéele vid konservatoriet fullständig organistexamen med 27 betyg, hvilka följande år ökades med ännu 7 (minimum var på den tiden 11).

Ännu ej myndig, hvarför hon för att få fria händer återigen måste vädja till k. m:t, utnämndes fröken von Schéele, enhälligt vald, 1864 till organist i Filipstads och Fernebo församling. Sålunda vardt hon — hennes föregångerska, nuvarande domkyrkoorganisten i Göteborg, fröken Elfrida André, var nämligen anställd vid *finska kyrkan* i Stockholm — *vår första kvinnliga organist i svensk församling*.

Som platsen ej skulle tillträdas förrän två år senare, bosatte sig Charlotte von Schéele under tiden i Gefle, hvarest hon gaf musiklektioner — stundom 8 à 9 timmar om dagen — och anförde därvarande musikförening. För sin betydelsefulla insats i stadens musikalif rönte hon det varmaste erkännande, som vid hennes afflyttning gaf sig uttryck i dyrbara hedersgåfvor.

I Filipstad bestred den unga organisten, på församlingens uttryckliga begäran, äfven kantorsbefattningen. Som medlem af styrelsen för musiksällskapet främjade hon kraftigt äfven detta. Ett värtaligt bevis på hennes mångsidighet, varma hjärta och praktiska förstånd utgör stadens under denna period på hennes initiativ bildade fond för *pauvres honteux*, som med rätta bär hennes namn.

Men fädernestaden vardt Charlotte von Schéele för trång. Större vidder öppnade sig för henne. Efter på uppmaning från vederbörande aflagd prof valdes hon, 1871, med stor röstöfvervikt till organist vid Hedvigskyrkan i Norrköping. Med lif och lust satte hon sig in i de nya förhållandena. Att hon äfven här visade sig situationen fullt vuxen, framgår bland annat däraf, att Norrköpings skolråd, då hon, 1873, kallades till lärarinna i sång och piano vid Kjellbergsska flickskolan i Göteborg, hvars föreståndarinna, fröken Thérèse Kamph, var hennes forna lärarinna, erbjöd henne ett års tjänstledighet, med rättighet att återtaga sin befattning, om hon ej skulle trifvas på den nya orten — ett tillmötesgående, som hon besvarade med den djupaste tacksamhet, men hvaraf hon aldrig kom i tillfälle att till fullo betjäna sig.

Göteborg, som tog emot henne med öppna armar, förstod nämligen äfven konsten att hålla henne kvar. Det ena läroverket efter det andra skyndade att försäkra sig om hennes värdefulla undervisning. Och när de väl en gång fått henne inom sina murar, bundo de henne med charmen af unga röster och med hennes eget lågande nit för *den svenska skolsången*, till hvars höjande hon så kraftigt bidragit. Jämte det hon i tjugofem år verkat i Kjellbergsska skolan, där ett af henne upprättadt stipendium ytterligare hugfäst hennes namn, har hon sålunda i sexton år varit sånglärarinna i Nya elementarläroverket för flickor, i

sjutton år i fröken Sigrid Rudebäckss skola och lika länge i Majornas elementarläroverk för flickor, där hon fortfarande tjänstgör. Och öfverallt har hon genom sin omutligt redbara karaktär, sitt aldrig svikande intresse, sin skicklighet och sin förmåga att fångsla och elektrisera gjort sig älskad och aktad såväl af föreståndare och föreståndarinnor som af kamrater och lärjungar.

Konserter, utländska resor i syfte att studera musikundervisningen i främmande land, ledamotskap af styrelsen för Göteborgs musiksällskap, förtroendeuppdrag — såsom t. ex. att vid allmänna flickskolemötet i Stockholm 1886 inleda frågan om sångundervisningen i rikets flickskolor — hafva jämte bearbetning af pedagogisk musiklitteratur, komponering och målning upptagit fröken von Schéeles »lediga stunder». Och ändå hafva hvarken hemmet eller vänkretsen blifvit lidande!

Öfverväldigande — som vi redan antydtt — voro de vänskaps- och hedersbevis, med hvilka Charlotte von Schéele hyllades vid sin afgang från Kjellbergsska skolan. Af de fester, som anställdes till hennes ära, vilja vi nämna endast den varmt intima och högstämde, som på Charlottadagen inom läroverket firades af mer än åttio af hedersgästernas förra elever, af de gåfvor, med hvilka hon öfverhopades, blott den lagerkrans af silfver, som bar den enkla, men talande inskriften: »Från forna elever vid Kjellbergsska skolan 1873—1898», och af de minnesord, som fälldes, endast nedan anförda, som väl belysa skilda sidor af hennes personlighet.

Så ytrade till henne biskop Rodhe vid terminsafslutningen i Kjellbergsska skolan:

»Det är ett det vackraste vittnesbörd ni har gifvit på kärleken för och plikttröheten i edert kall, den ädla sångens och musikens konst, som af eder så framgångsrikt utöfvats, och ni har förstätt att härför lifva och intressera äfven edra elever, som gärna och villigt åtlydt eder.»

Och så skrifver om henne fröken Anna Kockum, den väninna, som sedan ungdomen delat hennes hem och stått hennes hjärta närmast:

»Charlotte är en kvinna som få. Vi fira i höst fyrtionde året af vårt samlif, och ingen vet bättre än jag, hur guldren hennes karaktär är, hur djup — men med satir och humor väl inmängd, hvilket gör lifvet vid hennes sida så växlande och rikt.»

Tora Kjellberg.

Kvinnorna opartiska, logiska och strängt rättfärdiga! Gud bevara oss! Vore de det, så skulle människorna dö ut och världen bli en öde öken.

Thackeray.

Lördagskväll.

*Uti prästgård'n allt är fejadt,
fint och pyntadt på allt vis,
blommor uti alla vaser,
förstu'n strödd med hackadt ris.
Och i köket, stort och rymligt,
kopparn glänser som en sol,
kisse ligger på sin stol,
slickekar maktligt sina tassar,
köksan kornsgrynsgröten passar.*

*Drängen masar öfver gården,
Pälle han i grimman för,
båda äro druktigt lata,
ingen riktigt i humör —
nu från ån skall köras vatten,
annars träter köks-Kristin,
se'n ska' gården krattas fin —
hvad en prästgårdsdräng får strela,
det kan ingen män'ska vela.*

*Prostens flickor uti trädgård'n
friska blommor klippa af,
både rosor och jasminer
ämnade för mammans graf;
snart man ser dem båda skymta
uti aftonsolens sken
bort mot kyrkogårdsallén —
att sin kära graf få smycka,
det är deras största lycka.*

*Under hvalf af gamla lönnar
ligger den så fridfullt skön,
rundt om kantad af belliser,
lagd med torf så frisk och grön.
Snart är vattnadt, krattadt, rensadt,
borta hvarje visset strå,
friska kransar läggas på —
i den dunkelgröna dager
grafven ligger där så fager.*

*Vemodsfulla hemåt vandra
nu de moderlösa två,
stanna här och där vid grafvar,
lägga några blommor på;
men i ystra barnasinnnet
sorgen ej kan fäste få,
knappast prästgårdsgründ' de nå,
förr'n man hör de muntra skratten,
och de leka gladt »ta' fatt'en».*

*Öfver gården se'n de springa,
trappan ta's i ett par spräng,
och de båda, röda, varma,
köksdörr'n nå på samma gång;
där på bordet står i bunken
tjårnfärskt smör, så friskt och skönt,
smör som riktigt luktar grönt —
tänk så härligt det skall smaka,
bredt på nybakt rågrödkaka!*

*Gossarne, som nyss till hagen
pappas hästar ridit vall,
smörgåshungriga nu komma,
doftande så ljufligt »stall»;
snart på breda förstutrappan,
sittande i tripp trapp trull,
mumsa de med munnen full,
blicka öfver fält och gården,
nöjda, lyckliga med världen.*

*Men vid fönstret, skymdt af poppen,
prosten i sitt arbetsrum
än en gång med andakt läser
sönda'ns evangelium,
bläddrar genom sin predikan,
ändrar här och där en rad.
Men nu är han nöjd och glad,
nöjd att re'n sitt arbet sluta
och af kvällens frid få njuta.*

*Snart på bron i vanda hörnet
sitter han, så mild och blid,
lyss på barnens muntra pladder,
glömmer världens sorg och strid.
Nu från stapein bredvid kyrkan
höres helgsmålsklockans ljud,
som ett himmelskt fridens bud,
som från ofvan ljödo orden:
»Frid i himlen och på jorden.»*

Tant Barbro.

I kvinnohänder.

Ett inlägg i fattigvårdsfrågan

af

Vitis Idæa.

III.

Vägen till det bättre.

De i det föregående påpekade missförhållandena gifva vid handen, att det system, som för närvarande tämligen allmänt vid fattigvårds utöfvande tillämpas, i mer än ett afseende är fördärligt till sina verkningar. Man har också börjat inse detta. Vår hufvudstads fattighus t. ex. lämna i sitt nuvarande skick föga öfrigt att önska; beklagligt är endast, att hjonens arbetskrifter icke användas; oafsedt den pekuniära förlusten, vore det i moraliskt hänseende förmånligare, om hjonen vore någon arbetsskyldighet underkastade. Med förslag till genomgripande förändringar i den stadens fattigvård, som utöfvas utom inrättningarna, har vidare en för detta ändamål tillsatt kommitté nyligen framkommit. Mycket är således här vid lag, om icke redan vunnet, så inom den närmaste framtiden att vänta. Hvad öfriga kommuner angår, äga vi ett icke ringa antal, som omdanat sina fattighus till s. k. fattiggårdar eller arbetsinrättningar, hvilka alla baserats på den grundprincipen: Hvarje hjon erhåller vid inrättningen full försörjning, men arbetar i mån af förmåga. Här tillförsäkras åldringarna en bekymmerfri lefnadsafton, under det att god ordning och regelbundet arbete verka uppfostrande på de samhälllets olycksbarn, som här fått en tillflykt, eller, om detta icke är möjligt, åtminstone hämmande på de lastens element, som hit intränga. Vi äga slutligen kommuner, som för att rättvist kunna utdela de tillfälliga understöden sökt och erhållit frivilliga krafter i sin tjänst. I dessa kommuner tillämpas det s. k. Elberfeldsystemet, för hvilket det kanske vore i sin ordning att här lämna en kort redogörelse. Staden eller landsförsamlingen indelas i distrikt med hvar sin distriktsföreståndare, enskilda såväl manliga som kvinnliga personer antagas till s. k. fattigvårdare. Den hjälpsökande äger att infinna sig å en fattigvårdens centralbyrå samt därstädes redogöra för sina lefnadsomständigheter och det särskilda fall af

nöd, för hvilket hjälp sökes. Dessa uppgifter antecknas, och handlingen öfversändes till föreståndaren för det distrikt, den fattige tillhör. Denne utser nu bland anmälda fattigvårdare en lämplig person, som genom besök i den nödställdes hem samt genom att sätta sig i förbindelse med hans arbetsgifvare, husvärd m. fl. skall utforska, om de lämnade uppgifterna äro med sanna förhållandet öfverensstämmande. De rön fattigvårdaren gör antecknas å handlingen, som därefter återsändes till centralbyrån. Hvad som för nödens afhjälpande bör göras, beslutes af byråns föreståndare i samråd med fattigvårdaren. Det tillkommer den senare att tillse, det lämnadt understöd till afsedt ändamål begagnas, såsom ock att under upprepade besök hos den nödstälde efter bästa förmåga med råd och dåd bistå honom.

Det ligger i öppen dag, att på detta sätt organiserad fattigvård har stora utsikter att med den rätta hjälpen nå den rätta personen. Ett glädjande faktum är äfven, att utgiftsstaten i de städer, där systemet hittills blifvit tillämpadt, i allmänhet visar en fallande tendens.

Men dessa kommuner, där på ett eller annat sätt en ändamålsenlig omdaning af fattigvårdsväsendet kommit till stånd, äro ännu lysande undantag. I det stora hela får allt förblifva vid det gamla. Det finnes ännu så mycken slöhet och ligkiltighet att öfvervinna, så många fördomar att besegra, innan man kan hoppas på en allmän förändring till det bättre. Det är därför jag med denna skildring i kvinnornas egen tidning velat vädja till vårt lands kvinna. Det är tid, att hon kallas att fullgöra sin värnplikt, att deltaga i kampen mot sitt lands kanske mest fruktansvärda fiender, last och nöd. Kanske skall hon i denna kamp veta att lyfta ett vapen, som hittills icke kommit till sin fulla rätt, det vapen, om hvilket det heter, att det öfvervinner allting. Kanske skall så hela stridens karaktär förändras, och det nästan hopplösa i försvaret bytas i segrande frimodighet.

Kvinnans deltagande i fattigvårdsarbetet är i ett viktigt afseende möjliggjordt, i det att svensk lag numera icke lägger hinder i vägen för hennes inväljande i fattigvårdsstyrelse. Att emellertid hittills endast några få kvinnor kallats att bekläda förtroendeämbeten af detta slag, är ett beklagligt faktum, som nog i främsta rummet beror på männens obenägenhet att i sociala värf dela sin makt med det svagare könet. Men stor skuld i detta förhållande har äfven kvinnan själf. Det är nämligen först när hon med lefvande intresse omfattat denna sak, när hon personligt och grundligt satt sig in i hithörande förhållanden, som det första villkoret för att makt skall läggas i hennes händer är uppfyllt. Men icke ens detta är nog. Hon måste äfven bevisa sin förmåga. Ett tillfälle härtill har hon i den frivilliga fattigvården. Det gifves, det är en glädje att betyga det, insiktsfullt ordnad och till sina verkningar välsignelsebringande sådan. »Föreningen för välgörenhetens ordnande» i Stockholm är ett exempel ibland många. »Örebro frivilliga fattigvård» är ett annat. Den har icke länge varit i verksamhet; den har inga stora summor till sitt förfogande. Hvad arbetets frukt vidkommer kan här emellertid antecknas, att bettlande af stadens fattiga numera hör till ovanligheterna. Om vårt lands kvinnor mera

allmänt ville i dylikt kärleksarbete gifva prof på varmt hjärtelag, paradt med sundt omdöme, och sålunda komma de gamla fördomarna angående kvinnlig förmåga på skam, då vore den tid icke långt aflägsen, då den kommunala och den frivilliga fattigvården kunde räcka hvarandra handen, förenande sig till gemensamt arbete. Det har förunnats Gefle stad att i detta hänseende gå främst i ledet. Dess exempel manar till efterföljd.

Men det är icke nog härmed. Om nämligen våra fattigvårdsinrättningar skola blifva hvad de böra vara, så behöfvas i främsta rummet offervilliga, dugliga kvinnor, som ägna sitt lif åt att blifva dessa inrättningars föreståndarinnor. Finske fattigvårdsinspektören S. A. Helsingius betonade nyligen i en artikel i tidskriften Dagny det stora behovet af lämpliga kvinnor i och för besättande af dessa maktpåliggande platser. Det är ingen lysande bana, denna. Det är en bana, där oändlig möda och liten tack vänta hvar och en, som beträder densamma. Det är endast, i fall de innebära en sanning, de där orden, att där i kvinnans arbete för sin frigörelse ligger en kamp »for ret til at væge, det som trænger at væges; ret til at være med, hvor der er tungt og svært,» som man kan hoppas, att den banan hädanefter skall beträddas af andra än dem, som göra det för bröds skull.

Dock, det finnes och skall alltid finnas kvinnor, som måste förblifva främmande för detta och allt annat aktuellt verkande i fattigvårdens tjänst. Det är dessa makor och mödrar, hvilkas hem taga alla deras krafter i anspråk. Och likväl ställes det kraf äfven på dessa kvinnor, emedan mycken makt ligger just i deras händer. En af våra mera kände och framstående riksdagsmän yttrade en gång under en diskussion i sedlighetsfrågan ungefär följande: När någon af mina kamrater i riksdagen visar intresse för denna sak, har jag i nio fall af tio funnit, att det i själfva verket icke är han, men hans hustru, som bär den på sitt hjärta. Dessa ord innebära ett erkännande af det kvinnliga inflytandet såsom en makt, och själfva detta erkännande är ägnadt att stärka ansvars känslan hos våra kvinnor. Makt och ansvar höra nämligen tillsammans. Icke använd eller i själfvisketens tjänst förbrukad makt kan icke annat än medföra ansvar.

Min läsarinna, jag har vädjat till dig. Har jag manne gjort det förgäfvos?

Ett par ord till kvinnliga resenärer.

Ärade damer! Sommarens dagar äro komna, och litet hvar bereder sig att snöra kappsäcken för att under kortare eller längre tid vederkvicka sinnet med en liten resetur. Det är med tanke därpå, som jag här vägar komma med några råd och erinringar; — de gälla icke, hvad ni skola ha med er på färden eller bekvämligen kan lämna hemma, endast er själfva, ert sätt och uppträdande under själfva järnvägsfärden, och jag försvarar min djärfhet att våga vidröra ett så delikat ämne därmed, att undfångna erfarenheter från icke så få resor allt mer och mer stadgat den öfvertygelsen hos mig, att ett litet maningsord till kvinnliga resenärer måhända ej är alldeles öfverflödigt.

Alltså, min fru, min fröken, då du köpt en biljett till ett tåg, märk, jag sade *en*, har du också rättighet till en sittplats i kupén, *en* och

ingen mer. Samma rätt ha också alla andra, äfven de, som komma senare än du, så långt det reglementerade utrymmet räcker, och några syn-, ja, till och med hörbara protester, som man verkligen kan se exempel på att den inträdande mötes med, är det således fullkomligt onödigt att demonstrera med för att visa denna, att han är ovälkommen, — sådana opinionsyttringar visa ännu tydligare något om dig själf, som du gjorde bäst i att gömma.

Är den trefliga hörnplatsen vid fönstret ledig vid ditt inträde i kupén, eller blir den det under resans lopp, är det din fulla rätt att intaga den, — här som oftast i världen gäller det, att den, som först kommer till kvarnen o. s. v. Vill du under något uppehåll under vägen för en stund lämna din plats, markerar du, att den är upptagen, genom att därpå lägga en filt, resväska eller annat föremål, och du är då i din fulla rätt att vid återkomsten taga den i besittning igen. Samma rätt gäller äfven andra, det var egentligen detta, jag ville framhålla, samt att uraktlåtenhet att respektera den bevisar, att man inom rese-lifvet ännu stafvar på dess A. B. C.

Att resa ett par bekanta i sällskap är ofta angenämt, då man därigenom har tillfälle att om gemensamma intressen prata bort en del af tiden. Tillåt mig endast påminna om, att när äfven främmande personer finnas i samma kupé, bör man gifva akt på tungan och i synnerhet akta sig för att nämna omtalade personer vid namn. Vi veta kanske icke, hvem den passagerare är, som midt emot oss eller vid vår sida icke ens kan undgå att höra hvart ord vi säga; han känner icke heller oss, men direkt eller indirekt kan han stå i förbindelse med de personer, hvarom vi sorglöst prata, våra ord kunna mer eller mindre förvrängda hinna fram till dem, och detta kan gifva anledning till en mängd obehag. I synnerhet unga flickor, men äfven en del äldre, hafva ofvan berörda vana och skatta med förkärlek till den, när namnet har klang eller åtföljes af titel. Den genomskinliga afsikten att imponera på omgifningen genom de fina beaktenskaperna uppnås dock beklagligen sällan därmed; en person, som något lefvat med i världen och som det kunde vara tacksamt att imponera på, kan i allmänhet ganska lätt sluta sig till deras sfer att umgås och samhällsställning, med hvilka han kommer äfven i ganska flyktig beröring, och det händer, att enda resultatet af försöket att med andras granna fjädrar lysa upp den egna enkla skruden blir, att man väcker ett ganska välförtjänt löje.

Men framför allt, och härmed vill jag sluta mina korta erinringar, var försiktig och tag dig tillvara i de samtal, till hvilka du genom samvaron under järnvägs- eller ångbåtsresen lockas att inlåta dig med helt och hållet okända personer. Icke så, att jag anser, att man ej med sådana bör föra konversation, jo, och detta är just rätta ordet därför, man må gärna konversera, det kan skänka både nytta och nöje, då håller man sig på neutral mark och kan utbyta åsikter om tusen olika ting, men må man taga sig tillvara att föra in samtalet på personligt område, hvarken den enas, den andras eller, något som blott är allt för vanligt, rörande någon, som man har gemensamt bekant. Den vanliga gången af, hur ett sådant samtal uppstår, faller sig ofta helt naturligt, man reser t. ex. till den stad, till hvilken moitién i järnvägskupén återvänder, det faller af sig själf att omtala, hvem man skall besöka där och fråga, om familjen eller personen är bekant. Är det till en mindre stad man far, och i Sverige är det väl knappt mer än Stockholm, som ej kan räknas som sådan, är den det vanligen, och som naturlig följd blir den föremål för det samtal, som följer, och mer eller mindre oförbehållsamt yttra vi oss om vår väns eller bekanta familjs förtjänster, fel eller förhållanden, utan att vi hafva en aning om, hur pass väl grundad anledning vår åhörare har att kalla sig vår väns vän eller bekanta, eller hvad bruk han kan göra af, eller i hvilket skick de kunna uppstå igen, våra onödiga förtroenden.

Härmed har jag, kanske något ensidigt, berört vådorna af att under det umgänge, hvori resenären kommer till främmande personer, ej taga nödig hänsyn därtill i sitt sätt och uppförande, men då jag vändt mig till kvinnliga resenärer, har jag särskildt haft i sikte att påminna om, hvad de, af ålder erkändt hafva lättare än männen att glömma, det är, att tungan är en klen lem, som kommer mycken förgelse åstad. — Den kan dock, rätt brukad, sprida mycken glädje. Spar den ej, när ett vänligt och höfligt svar och tilltal äro på sin plats, spar den ej, hvarken bland vänner eller främlingar, och du vinner åt dig ett

godt rykte, och i det speciella fall, hvarom vi nu talat, som en god och angenäm resenär.

H.

Bortskymda stjärnor.

Skizz för Idun af Fru Sissi.

Jag var sjutton år. Lifvet hade öppnat för mig första sidan i sin vackra, frestande bilderbok. Lärarinneexamen var det mål jag närmast arbetade att nå, och under fristunderna fick jag göra en liten titt-in i bal- och konsertsalongen. Omhuldad af goda föräldrar, äldsta syster i ett lyckligt hem, ansåg jag mig hafva ingen att afundas.

Det var i oktober. Gatlyktorna voro tända, ty månskenet var så svagt, att man ej vid dess sken kunde afvärja vattenpussarna, som marken ännu ej sugit upp efter regnet. Hemska, trasiga moln jagade pilsnabt hvarann förbi månen på fästet, liksom vore de rädda att länge utsättas för ljuset.

Matematiklektionen var slutad och jag återvände från skolan, där jag med en kamrat tog privattimmar för den unge, ansedde doktor Kvist. Medan vi rengjorde svarta tafflan, hade han så långsamt knäppt sina handskar i tamburen, att vi hunno blifva klädda också, och sedan följdes vi åt. Vi hade gjort det mången afton förr, och att vi flickor skyndade oss att blifva färdiga lika mycket, som vår lärare fördröjde sig, är helt säkert.

Ingendera af oss flickor fäste oss strax vid den mulna himlen, men doktor Kvist var astronom och beklagade sig öfver de bortskymda stjärnorna, hans vänner. Han brukade annars under promenaderna göra oss bekanta med någon stjärngrupp, och med intresse, kanske lika mycket för läraren som för ämnet, följde vi alltid hans förklaringar. I kväll rörde sig vårt samtal kring närmare liggande ting. Vi passerade vår unge doktors port, men utan att låtsa om den fortsatte han färden med oss och vek af med mig vid det gathörn, där min väg skilde sig ifrån min kamrats.

Väl, att ingen elektrisk lampa stod i hörnet, ty jag rodnade af öfverraskning och måhända af fröjd. Hvarför följde han med mig? Hvarför gick han ej med den vackra Karin, som var så beundrad af alla?

»För att få en ersättning för de skymda stjärnorna, vill jag i afton följa fröken hem.»

Plums, där trampade jag midt i en vattenpuss, hjärtat bultade och handen grep hårdt om algebran. Som i en dröm kom jag hem, och hela kvällen var jag glad och uppsluppen i syskonretsen.

Arbetet för morgondagen gick trögt, ty hans vackra ord ljödo ständigt i mina öron. Hvarför hade han sagt så? Hvarför såg han på mig så gladt, då vi skildes och han sade: »Den 27 november är det stjärnfall, fröken Hilde, och då skola vi gå ut för att tillsammans önska oss något. Hvarje vid ett stjärnfall uttalad önskan går ju enligt gammal sägen i uppfyllelse, inte sant? Åtminstone vill jag så gärna tro, att mina tindrande vänner där bortom molnen skola bringa mig lycka. Dröm i natt, om hvad ni vill önska eder!»

En strålande blick och ett kanske för varmt, för oöfverlagdt handslag fick han som afsked.

Då mamma på kvällen släckt lampan i vår jungfrubur och önskat oss god natt, låg jag ännu länge vaken och tänkte. Det blef tråkigt att ligga med den ogenomskinliga rullgardinen neddragen för fönstret. Sakta steg jag ur sängen och rullade upp gardinen. Himlen hade klarnat och på djupblå grund strålade oräkneliga glimmande stjärnor. Större, vackrare än de andra, glänste emot mig Venus, aftonstjärnan, min unga doktors älsklingsstjärna. Dess blåhvita strålar silade in genom mitt fönster. De bragte visst en önskan om god natt från honom, som nu helt bemäktigt sig mina tankar.

»Dröm i natt, om hvad ni skall önska eder, fröken Hilde!»

Ja, det ville jag göra, och hastigt undanstökande min aftonbön, gled jag med glada tankar in i drömmarnas värld.

Klockan 3 väcktes jag af väckarurets omilda, klirrande ljud. Upptagen af andra tankar, hade jag ställt visaren på orätt timme. Hastigt vred jag om skrufven i uret och så kom tanken: hvad hade jag drömt?

Minnet däraf vaknade först oredigt, men småningom tydligare. Jag hade sett mig som en gammal mamsell, lärarinna bland ostyriga flickor, med kortklippt hår och glasögon med bågar för näsan. En känsla af ensamhet och missnöje hade bemäktigt sig mig, och jag kände en obetvinglig längtan efter något bättre, något, som jag ej kunde nå. Jag hade hoppats att få drömma om stjärnor, om honom, om glada, djärfva önskingar, som blifvit uppfyllda. I stället hade jag drömt om, att jag nått det mål jag med min examen åsyftat, och som hittills tilltalat mig ofantligt.

Du lätttröda lilla flickhjärta! Det var ett annat mål, som nu hägrade som framtidsperspektiv! Det var ju allt endast fantasier, som den unge doktors oförsiktiga ord väckt till lif, — dumma, barnsliga tankar, som jag måste sofva bort, och utan att drömma sof jag lungt till morgonen.

Härefter lockade mig matematiklektionerna mest af alla, och promenaderna efter dem blefvo allt längre. Doktor Kvist gjorde visit i mitt hem och blef snart en daglig gäst där. Man brydde mig alltid för honom, men tvärtemot min förmodan varnade föräldrarna mig ofta för att fästa mig vid honom. »Läs du blott flitigt, Hilde, och var glad öfver att du fått en skicklig lärare, men låt honom icke blifva för dig något mer, ännu åtminstone, då du är så ung.»

Allt oftare hörde jag mamma sucka, allt senare såg jag pappa sitta uppe vid sitt arbetsbord, och håret vid hans tinningar grånade märkbart.

Jag grubblade mycket öfver allt detta, och föräldrarnas stora nedslagenhet grumlade litet den glädje, med hvilken jag emotsåg 27:de novembers annalkande. Allt oftare inbillade jag mig, att himlen då skulle vara mulen och doktor Kvists vissa tro på, att den dagen skulle bringa lycka, ville ej mer smitta mig. Ett kände jag med visshet, nämligen att denna dag skulle bära med sig något ovanligt, så mycket hade våra tankar lekt vid den. Men hvad, det visste vi ej; det visste väl ej ens stjärnorna, vid hvilka vi vidskepligt fäst ett hopp.

Min innerligaste önskan var att få blifva hans, som lärt mig älska dessa blinkande stjärnor, och jag visste att hans önskan mötte min. Kanske skulle det afgörande ordet falla på märkedagen, ty så mycket tyckte jag var visst, att det ej mer kunde

uteblifva. »Ett ord för mycket är ibland för lifvets lugn ett ord för litet.»

Allt tyngre blefvo föräldrarnas sinnesstämning, och allt hemskare blefvo mina aningar om en annalkande olycka. En tid hade jag trott, att jag varit orsaken till deras sorg, då de märkt att deras inflytande ej kunde motarbeta min böjelse, men småningom leddes mina tankar till andra möjliga orsaker.

Genom uppsnappade ord och häntydingar visste jag, att min far misslyckats i sina spekulationer i byggnadsföretag, att han drabbats af stora förluster, hvilka gjorde honom bekymmer.

En vecka före stjärnfallsdagen satt jag utan föräldrarnas vetskap i min fars yttre rum, och dörren till arbetsrummet, där föräldrarna samtalande, stod öppen. »Den 26 november,» hörde jag pappa säga, »är måndag och då har rätten ett sammanträde. Om vi hinna få allt i ordning, har jag då tänkt inlämna min cessionsansökan, ty vi kunna ej mer hålla oss uppe efter dessa förluster. Tisdagen den 27:de ingår notis därom i tidningarna, och då veta både vänner och ovänner om vår olycka.»

Hvad mamma svarade, vet jag ej. Med ett skri, som ofrivilligt bröt fram, rusade jag bort och in igen i mitt eget rum. Jag hörde mamma skynda efter mig, hörde henne upprörd vilja blifva insläppt, men jag öppnade ej rigeln för dörren. Jag var som ifrån mina sinnen. Blodet sjöd i mina ådror som aldrig förr, det brände vid tinningarna och gjorde ondt i hjärtat. Detta skulle således hända! Det var detta, som stjärnorna skänkte mig som uppfyllelse af mina önskingar! Han skulle naturligtvis ej vilja komma i beröring med mig efter detta, han skulle kanske ej mer vilja minnas, att han känt mig!

Ack, hvarför skulle detta hända just på denna dag? Hvarför hade jag ej lydt föräldrarnas råd och undvikit elden? Nu förstod jag deras farhågor. De hade velat spara mig sorgen att bli öfvergifven efter min faders ruin.

Nog talade hjärtat också till hans förmån.

Var han verkligen så ädel jag föreställt mig, kunde ju allt detta ej inverka på vårt förhållande. Blickarna, de förtäckta orden, de halft uttalade önskingarna vis å vis 27:de november — de hade dock ej kunnat ljuga! Kanske komme han dock stjärnfallsdagen, om himlen vore klar. — Men så kommo tviflen igen, och mellan tvifvel och hopp lefde jag de tunga, dystra dagarna, de tyngsta i mitt lif.

Så kom då den 27:de november, så grydde den efterlängtade dagen, den dagen, som varit omspunnen af hoppets ljusaste trådar. Men den grydde mulen, himlen grät under störtregn. Grät den kanske öfver min olycka? Hade väl stjärnorna af barmhärtighet dragit sig undan för att göra missräkningen lättare för mig?

Doktor Kvist kom ej den dagen — kom sedan aldrig mer. Och ändå vidlåde ingen vanära min fars namn. Allt hade han ärligt afstått, och det lilla af fordringarna, som ej blef betäckt, betalade en släkting, som småningom kunde få sitt igen. Min unge doktor skref helt kort och vänligt, att han oförmodadt erhållit ett stipendium för en 6 månaders utrikesresa, och under denna tid sökte och vann han transport till huvudstaden.

I bortskymda stjärnor! Vid edert tind-

rande sken föddes kärleken i sjuttonårigt hjärta! Kort blef den fröjd I skänkten! Med eder skymdes ock mina vackraste luft-slott!

* * *

Jag är gammal nu, och håret har lånat en silfverglans af stjärnorna däruppe på fästet.

Efter avslutade studier, utan att jag hann blifva en gammal mamsell med grå lockar och och glasögon med bågar på näsan, blef jag gift och är nu en lycklig moder åt flere fullvuxna barn. Sagan om de skymda stjärnorna har jag förtälat dem, och min äldste son studerar som vetenskapsman deras banor. Skämtsamt har han nyss omtalat, huru han under det senaste, rikliga stjärnfallet räknat ända till 600 stjärnfall på 5 minuter, då han på professor Kvists enskilda observatorium biträdt honom vid observationerna. Och ingen enda önskan hade han ens tänkt på att uttala!

»Lyckliga nutidsungdom,» hade professor Kvist efteråt sagt honom, »som ej hyser någon vidskeplig tro på ödets ingripande i edert lif! Tunga, regndigra skyar hafva en gång, den 27 november, för alltid skymt min lyckas stjärna!»

—

Ur skuggornas värld.

Några minnesblad för Idun

af Vilhelm Bäckman.

VI.

Atelier-studier.

Om vi förflytta oss till en målare-atelier i Stockholm vid början af 1850-talet, så finna vi där en söndagsförmiddag samlade några unga män med konstnärliga och litterära intressen, inbegripna i lifligt samtal. Ateliern är belägen 1 tr. upp i ett hus vid — jag tror trafikleden i våra dagar heter Kungsträdgårdsgatan. Denna gata hade ett visst aristokratiskt anseende, ty vid densamma hade åtskilligt högförnämt folk slagit sig ner. Bland andra kunde man ofta få se den blinde mecenaten excellensen Gustaf Trolle Bondes resliga gestalt med det hvita hufvudet, ledsagad af en kammartjänare, ställa sina steg uppifrån gatan ner till västra alléen i »torget».

I atelieren, som utgjordes af ett tämligen stort och högt rum, bodde eller, hvad jag med visshet vet, målade Marcus Larson och Nils Andersson.

Väggarna i det stora rummet voro nästan helt och hållet upptagna af fullbordade och ofullbordade oljefärgstaflor med och utan ramar, eskisser, studier, modeller och kurios. Larsons väldiga dukar intogo största väggytorna och imponerade genom sina sökta effekter. Anderssons fint utarbeteade genre- och landskapsstycken voro jämförelsevis små. Larsons grundteckningar i kol voro ofta utslungade med rå jätte-kraft; med en klatsch af sin pensel kunde han smeta på duken en tjock hvit färgkluns, som på afstånd gjorde illusorisk verkan, hans kolorit var flammande. Anderssons pensel hade farit sakta och väl fram, hans färger voro dämpade, skuggor och dagrar bildade icke så skarpa motsatser, att ögat led därpå. När Larson kom åskådaren att rysa vid sin *Brinnande ångbåt*

(i flere reproduktioner), sitt *Skeppsbrott i Bohusländska skärgården*, sitt *Landskap med vattenfall* i vilda katarakter, eller att smått draga på munnen vid en marinmålning med stormig himmel, upprördt haf, sken från ett fyrstorn midt i bränningar, månsken mellan skyar och eldstrimmor från en på en molnfri fläck högt öfver horisonten framilande komet, kunde blicken i stillhet hvila vid Anderssons *Kärrmosse i Östergötland med vallhjon*, *Fågelfångaren på Norrbro*, *Oaxdrift från Småland* m. fl. — Larson var ingen figurmålare, utan, när det behöfdes manskap i hans båtar eller folk i hans landskap, anlidade han Kilian Zolls medverkan — Andersson redde sig själf.

Möblemanget i ateliern var enkelt. Af stolar funnos just så många, som vi för tillfället behöfde. Två stafflin togo icke litet utrymme. Vid det ena satt Larson i skjortärmarna med en i blindram spänd större spacklad oljeduk framför sig, med palett och pensel i hand. Inom de två timmar, vi tillbragte i ateliern, målade han hvisslande eller smågnolande hela luftpartiet till en marin. »Just här,» utbrast han glädtigt, då arbetet fortskridit ett godt stycke, i det han med penselskäftet pekade på en punkt af duken, »just här skall sammanstötningen ske. Det ena fartyget, en örlogsfregatt, ränner midskepps in på en kofferdibark, som naturligtvis kommer att gå till botten. Man får se förtviflade räddningsförsök, master och tackling, som gå öfverbord, drunknande; det skall bli ett kolum, hvar till man aldrig skådat maken, eller hvad tror ni?» — Vi trodde nog att det skulle bli härresande. Andersson smålog.

Larson — f. d. sadelmakaregesällen — hade börjat få många beställningar och skördade guld på sitt nya arbetsfält. Detta föranledde minnestecknaren att vid tillfället skriva och tillägna honom en improvisation af följande innehåll:

När jag i fantasiens slup
Gjort mången stormig segling öfver diktens djup
Och sist med nödflagg funnit hamn i evigheten,
Då har ditt konstnärstrykte nått sin höjd;
Som millionär du sitter helt förnöjd
Och drager växlar på odödligheten. —

»Så skall det låta!» utropade Larson. »Jag målar ett vatten, som själfve Melbye afundas mig och som ingen kan göra efter. Det skall i England betalas med högar af guld. Jag reser dit, och ni skall få se att jag kommer igen som millionär.»

Stackars L.! Det blef honom gifvet att göra den stormiga seglingen. Först förliste han, då hans med så stora kostnader i Vimmerbytrakten uppförda villa, afsedd att bli en undervisningsanstalt för unga landskapsmålare, år 1860 blef lågornas rof. Samma år begaf han sig till Helsingfors och Petersburg för att söka taga igen förlusten, och lyckan log åter ett par år emot honom; men när han med förbigående af sitt fädernesland år 1862 begifvit sig till världsutställningen i London, kom ofården i hela sin vidd. Hans rykte sjönk, och snart nedgick för alltid hans sol. »Sjuklig till kropp och själ» — skrifer Herman Hofberg — »och i saknad af tillgångar, som hans slöseri och lätttsinne aldrig lärt honom att taga vara på, afled han i London City den 25 januari 1864.» —

Tillfällighetspoeten var alltså icke någon siare.

Följande året slutade Andersson sin lefnad, efter att hafva avancerat till ordinarie professor vid Fria konsternas akademi.

Marcus Larson framstår för minnet som högväxt och något mager, men senfull och kraftig med nästan svart hår, klara mörkblå ögon, lindrigt krökt näsa och ljus hy. Öfver ansiktet spred sig vid minsta anledning ett vänligt leende. Hans konversation var mera handtverkarens än konstnärens. Nils Andersson åter var af medellängd och svag kroppbyggnad med mörkt hår och skägg, tankfull, trohjärtad blick. Han var tystlåten och anspråklös i allt sitt väsende, syntes icke hafva stark hälsa, blef ej heller gammal.

Den tredje bland artisterna var *Carl Eneas Sjöstrand*. Son till en fattig historiemålare, hvars taflor man ofta kunde få se framställande familjegrupper i vaktmästarehem eller bland gammalt skräp i klädstånden, hade han upparbetat sig till en lofvande konstnär inom ett fack, som både är svårt och hårdt och som lefvebröd ytterst magert, tills man vunnit namn och hunnit mästarekap. Men hur många hinna dit? ... Carl Sjöstrand var bildhuggare. — Hela hans apparition måste väcka uppmärksamhet, om den också icke därpå var anlagd. Gestalten var smärt och tämligen lång: den högbruna hjässan täcktes med en mjuk, grå, tillbucklad filthatt, något spetskt sittande på sned öfver det uppkammade ljusa håret. Ögonen voro blå och ej utan skärpa, ansiktet var skägglöst och dess färg sådan som hos dem, hvilka måste underkasta sig försaker. En brun cirkelkappa med slängande tofsar bars å la någon vid en landsortstrupp anställd skådespelare, där han skall föreställa en don Juan på väg till ett rendez-vous. Äfven i sitt tal var S. något teatralisk, begagnande icke sällan högstämde fraser. Sådan var han i »Vilhelm Meisters Lehrjahre». Som Kalevalas förkroppsligare i marmor torde han hafva förändrat sig mycket. Nu är äfven han död, men hans minne lefver såsom den där i Finland, hvilket blef hans andra fädernesland, inuggitt sitt namn i odlingens häfder.

Sjöstrand sköt sin stol till ett bord, fick tag i ett pappersark och en blyertspenna samt begynte rita. Teckningen var snart färdig. Man såg ett vulkaniskt berg, från hvars kägla uppsteg rök. I krateröppningen syntes ett par nakna, mot himmelen riktade ben med sandalsbeklädda fötter. Under lästes *Empedokles störtande sig i Etnas krater*.

»Du B.,» sade Sjöstrand, »skall nu i jambisk vers skildra denna katastrof.»

Den tilltalade visste ingenting annat om Empedokles, än att han varit en grekisk filosof, som först uppställde hypotesen om de s. k. fyra elementerna och försökt sig på en slags förklaring af världsskapelsen. Hvarifrån S. fått den tragiska historien om Empedokles slut har förgäfvets efterforskats.

B. nedskref emellertid följande:

Ur vattnet uppsteg jorden och blef ö,
Eld kom från Zeus, gaf varelserna lif,
Luft är det fjärde tingens element.
Jag trött mig grubblat; labyrinthiskt ter
Sig världens byggnad. Nu jag mig beger
Till jordens inre för att se, om där
Förklaring finns till skapelsens myster. —

I denna krets af unga konstnärer var *Carl Svante Hallbeck* en sympatisk personlighet. Han hade vid 19 års ålder öfvergifvit det smetiga lifvet i en hökarbod för att vandra mot ett mål, dit anden manade. Det bereddes honom möjlighet att vid Köpenhamns konstakademi under 5 år idka studier. Han hade väl använt denna tid

och utbildat sig till säker tecknare; han är också den första svenska artist, som helt ägnat sig åt att pryda bok- och tidningspressen med illustrationer. Hittills hade ritstiftet alltför mycket underordnats penseln. Till målare ville artistfröen uppspira, icke till ritare — det var för simpelt. Perspektivläran ansågs tråkig och försummade. — Sökande en för sin konst mera inbringande verksamhet öfverflyttade H. sedan till Amerika och bosatte sig i Newyork. Han var af medellängd med tindrande bruna ögon och en Absalons hårväxt. Varmhjärtad och liflig, entusiasmerades han lätt af det som höjde sig öfver vardagslifvets prosa. Vid ifrågavarande tillfälle stod han än och leende beundrade, huru Larson gick på i skjortärmarna, än ryckte han till sig ur det lilla bokförrådet Beppo—Sommelius' »Vallmognappar» och uppläste någon rafflande strof. Sjöstrands Empedokles annekterade han genast, dock med vederbörandes tillåtelse.

(Forts.)

«Nålens dikter.»

Kåseri för Idun

af Pen.

Hur väl minns jag ej mina första ojämna — jag hade så när sagt *kantiga* — styng! Och hur måste jag nu småle, när jag tänker på den otroliga möda det kostade mig att fälla till exempel ett kvarterslångt tygstycke. Åh, det var ju en hel väglängd, som måste indelas i tum för att kännas mindre påkostande! Bara det att behålla fingerborgen på var grufligt svårt, och jag vill nu icke tala om, hur rentaf mödosamt det var att dra upp nålen, utan att på samma gång draga ur tråden. Det ville mycket tålmod, tid och ihärdighet, ja, ofta nog tårar till för att sedan kunna själf »trä i» nålen. Vanligtvis skulle också alltid denna malheur hända, när man hade som allra mest brådtom för att få slut på sitt dagliga pensum, och det sved i ögonen vid att höra bröderna redan i full lek ute på gården. Den sista tummen syddes då ofta med s. k. »galoppstyng», hvilket åter hade till följd, att en sträng tant eller mamma till straff ådömde uppsprättning och omsyning!

Jag kan se mer än ett litet flickebarn, med ansiktet djupt nedböjdt öfver arbetet, hvilket gemenligen hålles med ett krampaktigt grepp af den vänstra handen, medan den högra med oändlig svårighet och långsamhet för den knarrande nålen genom tyget för att sedan med största försiktighet draga upp den, helst med tråden *inuti* den hårdt knutna lilla handen — allt under djupaste allvar, med rynkad panna och munnen »i trut». Det är mycket långt emellan detta första stadium och den tidpunkt, då samma hand med säkra taktfasta rörelser skall föra nålen i flygande tempo, med denna lätthet, som icke låter ana, att det någonsin funnits några svårigheter att öfvervinna.

Vi alla som kunna sy minnas nog litet hvar, hur svår denna början var oss, och likväl skulle vi nu för intet pris vilja undvara vår färdighet däri. Det är emellertid först, när färdigheten blifvit så högt uppdrifven, att det svåra ser ut som den lät-

taste sak i världen, som den blir konst. Ty äfven att sy är en konst, icke mindre än skrifkonsten. Man kan tala om en »drifven stil», äfven hvad sättet att lägga styngen beträffar, och om man ville göra det till föremål för studium, skulle man af sättet att sy — liksom grafologerna af handstilen — kunna gissa sig till åtskilliga karaktärsdrag!

Det påstås emellertid, att konsten att sy nu håller på att dö ut, åtminstone bland »de öfre tiotusen». Det är naturligtvis här icke tal om de otaliga broderi- och fantasiarbeten, där tapisserinålen ännu kan komma till heders. Nej, det är ju blott en afart af den äkta, oförfalskade, nu snart antika linne- och klädsömnaden, hvilken förr bedrefs med så mycken idoghet af villiga kvinnohänder.

Nu mera syssla väl dessa mest med pensel, glödstift, modelljärn m. m., men synålen — den fina synålen — sitter blott till »ena pryddo» i nålboken och rostar bort! Likväl finns det knappast ett kvinnligt handarbete, hvilket så lämnar tanken frihet som sömnad. Dess allt allmännare vordna bannlysning kommer troligen ock att omdana kvinnans hela karaktär och att dymedels sätta en helt ny prägel på kommande generationer. Hvem vet, om ej den allmänt rådande nervositeten bland kvinnor skulle, i åtskilliga fall, till någon del kunna finna bot genom några timmars dagligt sysslande med synål och tråd? Att sy har en så otroligt lugnande, rogifvande verkan på sinnet! —

Åh, hvem skulle i dessa tider vilja befatta sig med något så dödande tråkigt och prosaiskt som att sy? — det är nog en gemensam tanke hos hela den yngre kvinnogenerationen.

Tråkigt? Nå ja, smaken är odisputabel. Prosaiskt? Förlåt mig — nej!

Hvem kan utan en viss rörelse betrakta gammalt handsydt linne från mormors eller farmors mors tid? Se, dessa skjortveck, sydda af flitiga fingrar för någon älskad make eller son, sydda styng för styng, så väl som trots någon nutidens bäst inrättade symaskin. Hvilken skicklighet och hvilket makalöst tålmod hafva icke dessa fina, fina pärlstickningar erfordrat!

Men det är icke blott det vackra, tekniska arbetet man måste beundra — det ligger öfver detta gulnade linne en doft, icke blott af kamfer och gammal dragkista, utan af gamla tider och gamla seder, af — hur skall jag säga — romantik, poetisk prosa. Ja, kära unga flickor, af poetisk prosa!

Denna gamla handsömnad gör sinnet stämningsfullt. Man drömmer sig långt tillbaka till de flydda dagar, då tiden måste varit längre än nu, eftersom den räckte så förunderligt väl till allt, mycket bättre än nu, trots alla våra tidsbesparande uppfinningar. Den »gamla goda tiden», då man lefde billigare och hade roligare, långt roligare, då ungdomen strålade af skönhet och lifsglädje, och då den var mera ofördärfvad än nu?! —

Hur gärna man skulle vilja läsa mellan raderna — eller rättare — mellan »sömmarna och styngen» hela den osynliga här af tankar, som med nålen blifvit insydda i tyget! Det är ju pennan ensamt förbehållet att ge tanken form och uttryck, synliga för en eftervärld, men det är ej pennan ensam tankarna följa. Synålen drager dem

med sig liksom tråden i oafbruten följd. De mörka och de ljusa, de leende och de tårögda tankarna, alla äro de med, under det fingrarna »gå som lärkevingar» och styng fogar sig till styng. Det är hemliga önskingar och glada förhoppningar, det är bekymmer och sorg, ja, ofta nog tår efter tår som sys in. Brokig skulle i sanning sömnaden te sig, om det vore en gifvet att läsa nålens hemlighetsfulla chifferskrift. Fantasi och poesi, kärlek och hopp, midt ibland prosans hvardagstankar om mat och hushållsekonomi!

Denna lilla kastsöm t. ex. skulle med sina häftigt åtdragna styng kanske kunna skvallra om insydd bitterhet och hatfulla tankar — denna fall återigen om stilla, undergifvet jämnmod — denna snörräta sticksöm om pliktens stränga uppfyllelse — denna fina rynkning om stridiga känslors öfvergång till harmoniskt lugn — detta lilla broderade namn slutligen om en sinnets högre lyftning, ja, hvem vet — hela detta färdigsydda plagg om en hemligt genomlevvad lifsepisod, hvilken måhända en gång blef till den syendes hela lifshistoria —

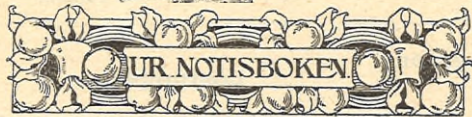
Liksom pennan i allmänhet varit mannens, så har synålen hittills varit kvinnans pålitligaste förströelsemedel, då sinnet varit tyngdt af lifvets allvar. Otaliga äro säkert de bedröfvade, som skola kunna intyga, hvilken tröst och lindring i deras smärtsamma tankar syarbetet bringat dem.

Det är ju ett allom gifvet att likt en Goethe dikta sitt hjärta fritt från sorg, men kvinnan kan till en viss grad »sy sig» ifrån den. Mången kan dikta sin glädje i munttra sånger, men kvinnan kan äfven sy i sitt hjärtas fröjd, så att »tråden sjunger».

Det sägs, att de vackraste dikterna äro *oskrifna*. Måhända, men kanske äro många af dem — *sydda!* Hvem täljer alla dessa, det rika, älskande kvinnohjärtats fina målningar, skära drömbilder eller härliga diktverk, hvilka under det stilla sömmandet osynliga gått ut i världen?

Därför, stackars lilla synål, dömd att kanske småningom mista din forna betydelse, du som varit så mången ensam kvinnas enda glädje och säkra förtrogna, rosta ej så tröstlös, tänk på dina glansdagar och dö med ära!

Därför, I nutidens unga flickor, talen ej med olympiskt förakt om konsten att sy! Förstån I nu, hvarför jag kallat den en »poetisk prosa», hvarför jag öfver dessa rader satt inskriften »Nålens dikter».

»Farfar Tolstoi». En son till den store ryske författaren är som bekant gift med en fröken Westerlund från Enköping, dotter till Enköpingsdoktorn. Det unga greffliga paret har i dessa dagar fått en arvinge, enligt hit ingångna underrättelser.

Hundraåringen hos konungaparet. Den hundraåriga fru Ahlbom företog en dag i förra veckan den tillämnade färden i vagn kring Djurgården och uppvaktade därunder å Rosendal drottningen för att tacka för den vackra bukett, hvarmed h. m:t behagat ihågkomma den gamla på hennes 100-åriga födelsedag. Under omkring en kvarts timmes tid underhöll sig konungen och drottningen med den gamla. Bland annat frågade konungen, om hon kände igen honom, om hon sett honom förut.

»Ja, som helt ung,» svarade den gamla. »Då var icke hjässan hvit som nu.»
Såväl konungen som drottningen samtalande vänligt med den åldriga frun och visade sig mycket intresserade af besöket.

En hädangången märkeskvinna. Sin hängifnaste förkämpe för kvinnans emancipation har Frankrike nyligen förlorat i *Eugénie Potonié-Pierre*. Hon var vid de senaste allmänna valen den enda kvinnliga kandidaten. Hon har organiserat den franska kvinnorättsföreningen och bragte personligen kvinnokongressen i Paris 1892 och en liknande kongress i Berlin 1896 till stånd. Äfven en kvinnlig fredsförening har hon stiftat.

Inga kraf.

Berättelse för Idun af Agathe Lind.

(Forts.)

Kap VI.

Följande morgon var det endast kanslirådet och Karin, som åto frukost i vanlig tid, den öfriga familjen sof ordentligt ut efter nattvaket.

»Det var roligt att se att du passar tiden,» sade kanslirådet. »Med mina flickor är det ingen ordning — på baler om nätterna och i sängen om dagarna. Men nutidens ungdom är sådan. Nå, hur var det i går?»

Karin sökte beskrifva balen så godt hon kunde, men kanslirådet såg icke vidare intresserad ut. Sällskapslifvet roade honom icke mera.

»Nå, hvad skall du nu taga dig till, barn?» frågade han, då de reste sig från bordet.

»Jag tänker gå i kyrkan.»

»Hvilken?»

»Kapellet här bredvid.»

»Hör du till den sekten?» frågade han skarpt. »Nej, icke jag, men mamma,» svarade Karin, blygt, »och det är en predikant, som hon särskildt önskade att jag skulle gå och höra.»

Den gamle herrn rynkade pannan. »Akta dig för vilolärer, barn!» sade han. »Nåja — den saken kommer nog Fredrik att taga hand om. Adjö med dig så länge.»

Det lilla kapellet var fullt af folk och Karin som kom sent, höll knappast på att få plats. Trött var hon och tung i hufvudet, så det gick icke bra att hålla tankarne samlade under predikan, utan hon satt frånvarande långa stunder, hörde blott en röst tuta i ett aflägsset fjärran, men uppfattade ej orden. Efter gudstjänstens slut tog hon en promenad framåt Strandvägen för att krya upp sig. Det var en vacker dag i slutet af mars, och en massa människor drefvo fram och tillbaka på den breda trottoaren. Solen gassade, isen i Nybroviken gick tydligen sin upplösning till mötes, några osynliga kråkor läto höra sina hesa röster, man såg damer med parasoller och damer med uppknäppta kappor, och först och sist småbarn, småbarn af alla åldrar, de som drogos, som buros och som leddes. Och öfver alla ansikten hvilade något ljust, förhoppningsfullt. Var det ej våren som kom?

Karin fick helt oväntadt se Ebba Verhoff och gick glädt emot henne.

»Åh så roligt att möta dig! Hvarifrån kommer du?»

»Jag har tagit en lång promenad på Djurgården, där är så härligt, fast betydligt smutsigt. Men nu vänder jag, och så gå vi fram till bron.»

»Hvad du är fin, Ebba,» sade Karin beundrande. »En splitterty promenaddräkt! Men är icke den där kragen bra tunn? Så skulle jag aldrig få gå för min mamma, det vet jag.»

»Ja, du, lilla fågelunge! Det är skillnad på oss två, men hur kommer det sig att lillan är ensam ute och traskar idag?»

»Jo, när jag gick i kyrkan i morse, lågo alla där hemma, utom farbror, och sofo, och då var det litet svårt för mig att få sällskap.»

»Jaså, du har varit i kyrkan.»

»Ja. Har du?»

»Nej, jag går så sällan dit. Det är som om prästerna aldrig kunde ge mig någonting, — jag kan icke en gång hålla tankarne samlade. Men jag har nu alltid haft min egen religion, och den har blifvit mig dyrbarare, ju mer jag fått lida och oftra för den,» tillade hon sakta.

Karin såg förvånad ut. »Ack,» sade hon, »du skulle höra den predikant jag brukar gå och höra!

Han talar som ingen annan! I dag var jag dock icke fullt så uppmärksam som vanligt, ledsamt nog, det var balminnen som störde mig.»

»Ack balen, balen, den har jag ju glömt! Nu får du lof att berätta!»

»Nej, jag kan icke beskrifva någonting! Jag vet bara att jag hade roligt, — åh så roligt! Men hvilka som voro där, hur de voro klädda och maten till supéen och allt sådant, det får Bojan och Eva tala om för dig. Din mamma och du komma ju till oss till middagen?»

»Ja. Men det är sant, ni äta ju tidigare på söndagarna, så det är väl bäst att gå nu direkte.»

Under middagen beskrefvo Boj och Eva balen i detalj, och faster Charlotte var en tacksam åhörarinna. Efter måltiden, när kaffet var dukadt, drogo de äldre sig undan för att hvila, och ungdomen slog sig ned i salongen. Samtalet var icke lifligt; flickorna Verhoff hade svårt att att dölja sina gäspningar, Karin satt bredvid Ebba i soffan och lutade sig mot hennes axel och doktorn satt tyst och såg grubblande ut.

»Hå hå,» sade Boj, »det är allt bra tröttsamt att gå på bal ändå.»

»Åh fy, så du pratar!» utbrast Eva. »Jag satt just och tänkte på med förfäran, att jag icke är bortbjuden någonstans hela den här veckan. Tänk, flickor, om vi dansade i går för sista gången i vinter!»

Ebba smålog. »Mera och alltid mera,» sade hon.

»Ja, man kan väl aldrig få för mycket af det som är roligt!»

»Jo, det kunna vi visst få, och därför borde vi vara tacksamma öfver att lycka och glädje alltid utdelas åt oss i små portioner. Vi äro för begränsade, för små, om jag så får uttrycka mig, för att länge kunna njuta af något stort eller skönt, eller länge kunna glädja oss öfver något, hur roligt det än kan synas i början. Nej, nu filosoferar jag igen, förlåt kära kusiner! Snälla Bojan,» fortfor hon, »du skulle väl icke vilja låna mig en schal?»

»Fryser du?»

»Nej, inte precis, men jag är litet 'ruskig', som man säger.»

»Ja, jag är också så dåsig och sömnig,» klagade Eva, »kunna vi ej hitta på något roligt i kväll?»

»Du var ju borta i går,» sade Fredrik.

»Det hindrar väl ej, att man kan ha trefligt i dag. Nu vet jag! Vi ska gå på Dramatiska teatern. De ger den där nya pjesen, som ska vara så rolig. Å' ni me' på den?»

»Ja,» utbrast Boj förtjust, »det var en utmärkt idé! Löjtnant Hollén talade så mycket om pjesen i går. Den skall bestämdt roa dig, Fredrik. Åh, var nu snäll och kom med, annars få vi flickor inte gå.»

Doktorn suckade och såg på sin klocka. »Nå, jag får väl uppoffra mig då. Det är bäst att telefonera efter biljetter med detsamma.»

Han reste sig upp för att gå, då Karin sade hastigt, nästan skyggt. »Var god, Fredrik, och — och köp ingen biljett åt mig.»

»Hvad nu då?» Han såg helt förvånad ut.

»Nej, jag skulle helst vilja slippa att gå.»

»Hvad står på?» frågade han strängt. »Är du sjuk?»

»Nej, nej, visst icke, men — Ack låt mig slippa, Fredrik!»

»Om du kan ge ett antagligt skäl,» sade han och gick fram till henne. Hon sträckte händerna liksom afvärande mot honom och hviskade:

»Det är söndag i dag, och du vet att mamma icke skulle tycka om — — —»

»Söndag!» utbrast han högt. »Hvad är det för dumheter. Nu skall du gå, helt enkelt.»

Karin reste sig upp. »Nej, Fredrik,» sade hon lågt, men bestämdt, »du kan icke tvinga mig!»

»Kan jag icke?» Han blef blek af vrede och grep häftigt om hennes handleder. »Du skall gå, säger jag.»

»Fredrik,» flämtade Karin, »det är synd, jag gör det icke!»

»Synd,» hänskrattade han och slängde undan hennes händer. »Härliga fruntimmerslogik! Nu telefonerar jag, och vill inte — — —»

»Fredrik,» sade Ebba med sin lugna röst, »låt Karin vara hemma och hålla mig sällskap.»

»Seså, går du icke med?»

»Nej, jag känner mig inte riktigt kry.»

»Nå, det var en annan sak. Då stanna vi naturligtvis hemma allesammans.»

»Nej, hvarför det, genera er icke för mig. Ni tre syskon kunna väl gå.»

»Åh, tala bara inte om det, Ebba. Spela litet för oss, Boj, är du hyggelig,» sade han och slog sig ned i stolen igen.

Tandläkare dir Geo. Forssmans Tandpulver, två Slag, Tandpasta, Tandtinkturer

Karin hade krupit in i soffhörnet och satt orörlig, stirrande framför sig. »Hur är det, liten?» frågade Ebba tyst och strök mildt öfver det burriga håret. Karin tog hennes hand och kysste den, så reste hon sig och gick sakta ur rummet, in i sitt eget, och kastade sig på sängen. Tankarne jagade hvarandra. Hvad hade hon gjort? Hade hon varit elak och trotsig? Var det ej Fredrik, som var grym? O — mamma, mamma! Och så kommo tårarne.

Kap. VII.

Några dagar därefter sjuknade Ebba Verhoff häftigt i lunginflammation. Fru Charlotte kände icke tillräckligt förtroende för sin gamle husläkare, utan skickade äfven bud till Fredrik, som genast kom och sedan skötte sin kusin med outtröttlig omsorg. Han vek knappast från hennes sida under den svåraste tiden, och när slutligen krisen var öfverstånden och en förbättring började, kallade också faster Charlotte honom för »sin dotters räddare» och fann ej ord nog för att uttrycka den tacksamhet hon kände.

Det var en blåsig, regnig aprildag, och doktor Verhoffs tålmod sattes på hårdt prof under hans vandring från sitt hem till Ebbas. Med en suck af lättad öppnade han porten, skakade af sin paraply och sprang upp för de tre trapporna. Ebba var nu så mycket förtä, att hon fick ligga ofvanpå, men doktorn fortsatte med sina besök och kom vanligtvis på eftermiddagen, när faster Charlotte skulle taga sin lilla lur. Och hon blef alltid lika öfvervågad, hvar gång han kom.

»Ah, käre Fredrik, tittar du till oss i dag med! Hvad skall jag göra för dig? Nå, hvad säger du om Ebba, ser hon ej krya ut? Hon åt riktigt snällt i middags. Ja — Fredrik, Fredrik, hur skall jag kunna tacka dig?»

Han skrattade. »Ja, säg det! Men hur är det med faster själf? Litet trött tror jag. Var nu så god och sköt om sig, och hvil en stund, så skall jag sitta hos Ebba under tiden.»

Det kunde naturligtvis faster Charlotte aldrig gå in på, men det dröjde ej många minuter, förr

än hon lydigt gick och lade sig på soffan i sitt rum. De båda kusinerna voro ensamma.

»Tack för att du kom i eftermiddag,» sade Ebba och räckte honom sin hand. »Sätt dig nu som vanligt där i länstolen. Jag tänker det är sista gången du ser om mig.»

»Hur vet du det?» frågade han kort.

»Jo, Karin var uppe på förmiddagen och talade om, att ni skulle resa i öfvermorgon.»

»Ja, jag kan ej stanna längre, föreläsningarna äro slut.»

»Karin var så söt idag i sin nya hatt. Vet du, jag är så glad att ha fått lära känna din fästmo, och jag håller så mycket af henne. Hon kommer att blifva en sådan god liten hustru.»

»Ja — jag tror det,» sade han lugnt.

»Fredrik du!» Ebba vände sig, så hon kunde se honom rakt i ansiktet. »Jag har legat och tänkt på så mycket under de här dagarne, och när man har varit så nära döden som jag, då faller ett underligt, skarpt ljus öfver vårt gångna lif, — man tvingas att se till och med det man hållit dolt för sig själf.»

Han böjde sig framåt och såg upprörd på henne.

»Ebba,» utbrast han, »hvad menar du, hvad är det du sett?»

Hon slöt ögonen och låg stilla, utan att svara. Då gick han fram, fattade båda hennes händer och frågade med låg röst:

»Har du kanske märkt detsamma som jag? Har du känt att — att det förlutna är icke dött?»

»Det förlutna kan icke dö,» hviskade hon.

»Ebba — Ebba! Ah — det är ej möjligt — icke älskar du mig än?»

»Fredrik,» sade hon allvarligt och såg på honom, »hur kan du göra mig den frågan nu, nu när vi äro ändå mera skilda än för åtta år sedan.»

»Förlåt mig, Ebba, förlåt! Ser du, jag har burit ett sådant hat till dig under dessa år, — alltsedan du bröt ditt löfte. Jag har försökt att glömma dig, — och jag trodde att jag gjort det. Men nu under dessa dagar, då jag kämpat för ditt lif, då har jag känt — — Ah Ebba — hvarför bröt du? Hvarför blef du ej min?»

Han fattade åter tag i hennes händer, men hon drog dem sakta undan.

»Därför att du ej kunde göra mig lycklig,» sade hon.

»Och ändå visste du, att jag älskade dig — älskade dig så, som jag aldrig skall älska någon annan kvinna?»

Hon drog ett djupt andetag. »Ja,» sade hon, »jag visste det, men du älskade ditt arbete, din vetenskap, din framgång och — dig själf lika högt. Åt dem har du offrat mer och mer för hvarje år, hvad hade till slut blifvit öfver åt mig? Hvad hade du frågat efter mina lifsintressen, min andliga utveckling. Redan då, när du höll mig kär, skrattade du åt mina konstnärsdrömmar, och religion var ett ämne jag ej fick tala om. Nej, Fredrik, det var endast smulor från ditt bord du hade att ge mig, och dem var jag för stolt att samla upp, — hellre går jag ensam —»

»Du är samma ohjälpliga fantast!» afbröt han. »Hvad begär du af en man? Skall han försumma sitt arbete för att sitta på en pall vid sin hustrus fötter?»

»Nej,» svarade Ebba lugnt, »men jag begär att han skall ha lika mycket intresse för hennes lifsgärning, som han önskar att hon skall ha för hans. Är det ett för stort kraf att mannen bör se i hustrun en själfständig personlighet? Skall ett äktenskap vara lyckligt, bör väl däri vara ett ömsesidigt tagande och gifvande, och ej, som i de flesta fall, att hustrun får offra sig helt och hållet, medan mannen — —»

(Forts.)

Innehållsförteckning:

Charlotte von Schöele; af Tora Kjellberg. — Lördagskväll; poem af Tant Barbro. — I kvinnohänder; ett inlägg i fattigvårdstrågan af Vitis Idæa. III. Vågen till det bättre! — Ett par ord till kvinnliga resenärer; af H. — Bortskymda stjärnor; skiss för Idun af Fru Sissi. — Ur skuggornas värld; några minnesblad för Idun af Vilh. Bäckman. VI: Ateliersstudier. — »Nälens dikter»; kåseri för Idun af Pen. — Ur notisboken. — Inga kraf; skiss för Idun af Agathe Lind. (Forts.). — Tidsofdrift.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad.

Mitt första finns i sjö, på land, Du kan det bära på din hand Och med din fot det trampa ner.

Det hjälper dig att bygga hus. Det hvirflar uti vindens brus Som snö, men smälter ej som den.

På godt och ondt mitt andra är, Ett nutids kunskapsträd som bär En frukt, som pröfvar redligheten.

All världens goda lofvar den Och bjuder mammon såsom vän Åt den, förbudna frukten tar.

Mitt hela finns i haf och sjö, Är stundom början till en ö. Mång' sjöman där han gått i kvaf.

Det älskas utaf fiskar små, Som solens värme vilja nå. Men ack, där finns ock fiskarns garn!

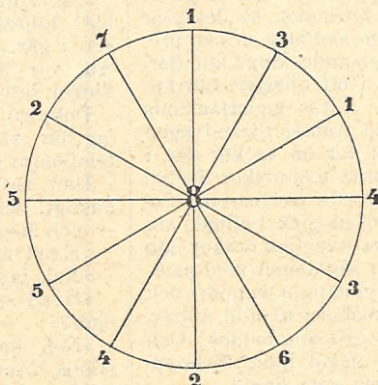
Adota.

Siffergåta.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 = för det finare köket, 10, 7, 5 = stängande, 2, 9, 1 = fägnande, 4, 7, 5 = öfver vatten skådande, 6, 3, 2 = öfver huset rådande,

3, 5, 1 = inrymmande, 10, 3, 8 = folket styrande. E. O. N.

Diametergåta.

Orden beteckna:

- 1, 8, 2 = del af ett djur, 3, 8, 4 = hvad mången kvinna är, 1, 8, 5 = användes i musik, 4, 8, 5 = finnes i jorden, 3, 8, 2 = födoämne, 6, 8, 7 = hvad mången gjorde som ung, 2, 8, 1 = mången kvinnas stolt het, 4, 8, 3 = stad, 5, 8, 1 = musikaliskt, 5, 8, 4 = mansnamn, 2, 8, 3 = konjunktion, 7, 8, 6 = adjektiv.

Moster Lisa.

Palindrom.

Hur man än mig vända må, En kärleksgärd jag är ändå, Både hitom »Herkulesstoder» Och hos våra antipoder. Pensée.

Ifyllningsgåta.

Grid with numbers 1-21 and + or x symbols for the Ifyllningsgåta puzzle.

Bokstäfverna som infalla i de med + betecknade rutorna bilda ett ordspråk, och de med x betecknade äfven ett ordspråk.

sva, dau, ra, ny, ur, viv, ee, g, ra, la, t, nd, rm, nam, y, äg, ri, bö, ak, san, og, go, rö, gis, gm, a, ee, ås, b, fö, ml, mb, dr, ie, ll, lan, nå, t, o, år, t, er, s, ut, m, rna, ea, ar, eka, me, sp, a, n, g, po, sm, s, s, pa, ak, a, are, st, se, da, o, r.

1) sammankomst, 2) stad i Asien, 3) bagatelj, 4) pseudonymen, 5) landtunga i Amerika, 6) åkdon, 7) skiljovägg, 8) köträtt, 9) håligt, 10) dryckeskärl, 11) yttring af vrede, 12) mansnamn, 13) apoteksvaror, 14) gammalt mynt, 15) farkost, 16) något opålitligt, 17) emballage, 18) rum, 19) rum, 20) kyrkohögtid, 21) flicknamn.

Vivsan.

Konsonantförändringsgåtor.

- Med p ett verktyg, > v flytande ämne. Med k ett kärl, > n en fågel. Med b en andlig, > k ett djur. Med t ett arbete, > v en öppning. Med l ett kärl, > t existens med klena utsikter. Med d aritmetisk begrepp, > r sitter på stjälk. Med g försåtligt, > h ett djur, > p hälsobringande — ibland.

Lösningar.

Logografen: Blomsterkruka: arm, mask, blus, tre, skola, blomster, bo, makt, mes, ulster, turk, kula, bot, metkrok, bolma, rost, rubel, krut, salt, mal, bom, storm, lut, ok, Mora, mast, tobak, remsa, kruka, semla, karl, stork, lek, tok, akbum, komet, mor, last, skalk, skulor, trasor, ruter, sko, ur, bark, mule, tom. Bokstafsuppsåsten: 1) Hollander, 2) Henneberg, 3) Arlberg, 4) Haydn, 5) Götte. Palindrom-Aritmografen: A r o n r e d o o d e r n o r a. Amfjopen: Fridag, Frida, rida, Ida, id. Ordgåtan: Matilda Linden—Julia Häkanson: Mej, Aargau, tall, ironi, Larissa, Djamilah, Arbrå, Lybeck, Ischia, Nansen, Davos, Erato, Nilsson.

